

7/11/84

ΣΥΛΛΟΓΟΝΤΑΣ

Τό Ξέχασαν και πάλι;

Ούτε και φέτος το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος δεν γιόρτασε την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου, μόνο αυτό από τις κρατικές μας σκηνές που κάτι φρόντισαν να κάνουν για να τιμήσουν τους πολεμιστές της ημέρας εκείνης και το κατόρθωμα του λαού. Το ίδιο είχε γίνει και πέρσιν και το είχαμε επισημάνει. Το Ξέχασαν οι δρυβίοι, φαίνεται πως όχι. Μάλλον θα πρόκειται για «άποψη». Παλιότερα το Κ.Θ.Β.Ε. φρόντιζε αυτή τη μέρα να την τιμά και να τη γιορτάζει με ένα ειδικό οργανωμένο πρόγραμμα και μερικές φορές μάλιστα η γιορτή είχε πολλή επιτυχία. Ποιος είχε ενόχλησει, άραγε; Η ποιός «Απομονώ» τώρα; Θό ήταν πολύ ενδιαφέρον να το μάθουμε.

Ξεχασμένη ή Θεσσαλονίκη

Απ' ό,τι φαίνεται, πολλά εκατομμύρια θα καταβείναι το κράτος για να άποκηθεί το καμμένο «ΡΕΞ» των Αθηνών ή για να κάνει το «Παλός», πάλι των Αθηνών, αίσουσα συναυλιών. Και το δούμορο τέως Βασιλικό Θέατρο της Θεσσαλονίκης χάσκει με τό έρεπία της στέγης του πρὸς τὸν χειμωνιάτικο οὐρανὸ πού θά τό γεμίσει πάλι νερά και χιόνια. Είχαμε ἐπιανώσει, παλιότερα, τὴν ἀπόφαση τῆς κ. Μερκούρη νά διαθέσει οὐτό τό κτήριο στό ΚΟΒΕ. Ἀλλά εἶχαμε πεῖ ὅτι θά χρειάζονταν και κάποια ἐκατομμύρια για νά γίνει ὁ χώρος αὐτός χρησιμοποιήσιμος. Κατόπιν ὄρχισε ἡ ἱστορία τοῦ «θόθρου», πού δέν ἐβρουμπε πόσο ἐπιζήμια είναι γιά τό θέατρο και τὴ λειτουργία του. Γιατί, ὄν είναι ὀρθόρου καὶ ὄσομο, ὄπως ἐπιμένουν οἱ ἐπιστήμονες, τότε τί θά ἔδλαπτε τό πινάκ τοῦ θεάτρο; Καί, με τὴν εὐκαιρία: Μήπως θά είναι ὀρθόρου τό ὄδειο, πάντα σ' ἔναν ἐμπορικά και πολυαυχναστο ὄδρομο, ὄσάν τὴν Φράγκου, ὄταν, θέβαια, γίνει καὶ αὐτό ὄ κάποια τετραετία, μαζί με τὴν ὄσοσηρή ἐκείνη «Βίλο Μπὸνκα» πού μέρα με τὴ μέρα πάει γιά κατόρρευση, ἐνώ ἀκούμε ὄφορα φηνασηματα γιά ὄλην ἀποποίηση τῆς. Ἀν ἴταν κανένα συναησιμένο ὄδιοφορο τῆς Πλάκας, τότε μάλιστα: θά εἶχε γίνει.

Βορύνανε οἱ αἰώνες

ὄλη αὐτή ἡ φιλολογία γιά τὸν ἔορτασμό τὸν 2.300 χρόνων τῆς Θεσσαλονίκης θά πρέπει κάποτε νά μετατραπεί ὄ σὺγκρητισμένη πρόδεση, τὴν σὺγκρητισή μῆς ἀντιπροσωπευτικῆς ἐπιτορήσης ὄδ ἀριμύθους και τὴν κατάρρευση κάποιου προγράμματος ἐκὄθλησιων πού θά πρέπει νά είναι ὄλην ὄ ἐπέδορο και κάποιος μορφή πού νά μὴ θυμίζει «Δημήτρη» ἡ φευσιθά. Το γεγονός είναι μεγάλο και μεγάλες είναι οἱ εὐσυνες. Δέν ἐπιτρέπονται οὐτε ἐρασιτεχνισμὸς, οὐτε πανηγυρική τῆς τελευταῖας στιγμῆς. Πολλοὶ ἔχουν ἐπισημάνει τὴν ἀνοησία και τὴν ἔλλειψη προγραμματισμοῦ.

Μεταπολεμικοί θεατρικοί συγγραφείς Ο ἑλληνικὸς κόσμος τοῦ Δημήτρη Κεχαῖδη

Ἀπὸ τὸν κάμπο τῆς Θεσσαλίας στὴ ζούγκλα τῆς πρωτεύουσας

τὴν ἀνάμνηση τοῦ ἀγῶνα στὴν Μικρασία, ἡ γυναίκα του, πού ἀγωνίζεται νά παντρεύει τὴν κόρη τῆς (ἡ καὶ νά τὴν ἐπουληθεῖ) γιά νά ἐξοφλεῖ, ἐκείνη τουλάχιστον, ἀπὸ τὸν μαρμαρὸ, ἡ κόρη, ἕνα πλάσμα πού δέν τολμᾷ νά ὄνειρευτεῖ, ἕνας γιὸς ἀκαμάτης πού δέν ἔχουν πάρει τό κατόπῃ ἡ γυναικία του, ἡ πεθερά του και προσπαθοῦν νά

στὴν ἐρήμωση τῆς ὑπαίθρου και στὸν ὄδροκεφαλισμὸ τῶν ἀστικῶν κέντρων, ὄ νεοί. ὄμως, πέρα ἀπὸ τό προβλήματα πού ἐπισημάνει ὁ Κεχαῖδης, τὸ ἔργο του διανιέται ἀπὸ μία ποιητικὴ διάθεση ἐντομῆ καὶ πόληση πού θυμίζει ὄδρο καὶ Περνυλίω, μᾶ πὸ ἔχει τὴν δικὴ τῆς στέρες ἐκφραση, ἔτσι πού τό ἔργο νά μπορεί νά ἔχει

πὸ εἶναι παθιασμένο, ἐτοιμοὶ νά ἐξελαστοῦν, ἐτοιμοὶ νά ἐλπίσουν. ὄστόσο, τὸ κάθε μονόπρακτο ἔχει τὴν δικὴ του προβληματική. Στὴν «Βέρα» οἱ τρεῖς ἀντρες, προχωρημένης ἡλικίας, ζοῦν καὶ ἀγωνίζονται στὴν Ἀλβία. ὄστόσο, οὐτε ζοῦν (φυσικοῦς) οὐτε ἀγωνίζονται (ἐνελεζοῦν τὸν ἐαυτό τους, ὄ καθῆνας με τὸν

ὄλην ἀποποίηση τῆς. Ἀν ἴταν κανένα συναησιμένο ὄδιοφορο τῆς Πλάκας, τότε μάλιστα: θά εἶχε γίνει.

«ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ» ΤΩΝ ΕΙΚΤΑΛΑΕΙΜΜΕΝΩΝ

Δέν θά σταθῶναι τὸ Κεχαῖδη, ἀλλά θά προσέξουμε περισσότερο «Τὸ πανηγύρι» ὄ ὄδ ἴδιος γράφει γιά αὐτό: «...γράφτηκε τὸ 1962 ὄσάν ὄφιερμα στους ἀνθρώπους τοῦ Θεσσαλικοῦ κάμπου πού ἐγκαταλειφθήκανε νά ὄσσησουν στὸ περιβάλλον τῆς μεταπολεμικῆς ἀνασ-

τὸν τραῆξουν στὸν δικὸ τους τόπο, ἕνας γερο-γείτονος και φίλος τοῦ πατέρα, πού παραστεκεται και οἱ ἔξουν ἐκτός ἀπὸ τὴν γυναίκα και τὴν πεθερά του, ὄ ράφτης ἀπὸ τῆς ὄσσα. ὄ ὄδ ἴδιος γράφει γιά αὐτό: «...γράφτηκε τὸ 1962 ὄσάν ὄφιερμα στους ἀνθρώπους τοῦ Θεσσαλικοῦ κάμπου πού ἐγκαταλειφθήκανε νά ὄσσησουν στὸ περιβάλλον τῆς μεταπολεμικῆς ἀνασ-

Βρετό και τὸν Γιώργο Βελέντα.

μῖο ρεαλιστικὴ τᾶση στὴν διαλογικὴ τὸν ἐκφραση. Ἀπὸ δῶ, ἀλλωστε, ἐκινεῖται και ἡ προσωπικὴ δραματολογία τοῦ συγγραφέου, πού παρὰ τῆς ἀναπόφευκτῆς ἐπιτορήσεως, δημιουργεῖ ἕνα ἔργο προσωπικὸ. Ὁ Κεχαῖδης θέλει νά δώσει μία ἐπιτομή στους ἀνθρώπους του, παλιέθ νά δείξει τὴν ἀκόρη και τὴν χειρότερη περιπτώσεις ὑπάρχει κατὶ πού στηρίζει τὸν ἀν-

τὸρο του). ἡ φίλια πού τοὺς δένει θά ἀποδειχθεῖ ἐτοιμὸρορη, πάντως διαρκῶς, ὄ φόβος γιά παρακολληθεῖς θά ἔρχονται και θά ἐπανέρχονται, οἱ ἀναμνηστικῆ τῶν πολεμικῶν ἡμερῶν (νιάτα και ἀθλητὸν ἀγῶνα) θά μᾶς θυμίζουν τὸν πατέρα τοῦ «Πανηγυριοῦ». Καί, φυσικῶς, τὸ στοιχεῖο πού ἐπανέρχεται κᾶ ἔδω εἶναι τὸ παρλόγο ἐρωτικὸ πάθος, ἡ ἀγάπη τοῦ

ὄνειρα γιά καλύτερη ζωὴ και εὐμαρία. Μᾶ ὄ Κεχαῖδης, με τὸ μονόπρακτο αὐτό, θά δώσει τὴν χαρακτηριστικὴ βολή: στὴν πρωτεύουσα ὄλα εἶναι χειρότερα, πῶ θραμερᾶ, πῶ ἐπικίνδυνα. Τᾶ πρόσωπα εἶναι δῦο, γαμπρός και κουινιάδος, με παρελθόντα ὄχι και τόσο παστρικά. ὄπαινεμαί και ἀλληλακατηγόριες γιά τό παρελθὸν δένχουν τό ὄδρομο τὸν νεοελληνισμοῦ στά χρόνια τῆς κατοχῆς και λίγο μετᾶ. ὄστόσο στὴν χρονικὴ στιγμή πού ἔμεις γνωρίζουμε τοὺς ἥρωες, πολλὰ πρόγματα «ἔχουν ὄλοευτεῖ», ἔχουν ἀκαπαστεῖ ἀπὸ τοὺς σμηνεριοῦς καμμοῦς, ἀπὸ ἕναν ἀγριο ἀγῶνα ἐπιβίωση.

ὄτε αἱ ἥρωες πού μονόπρακτου αὐτοῦ είναι νεοί. ἔχουν περάσει τὴ πέννητα, ἔχουν φάει πολλές φορές τὸ μούτρου τους, ἀλλά πάντα ἐλπίζουν. ἡ διαφορά τους είναι ὄτι ὄ γαμπρός είναι πῶ φίλοσπιπτος και διαστακτικός, ὄως πῶ διαγινόμενος ἀπὸ τό παρελθόν, ὄ ἄλλος ἔχει μέσα του ἕνα δαιμόνιο πού τὸν ὄβει νά σκέφτεται τίς πῶ παράλογες ἐπιχειρήσεις (χωρίς νά τὸν σταματῆει καμία θρωμῶ) κᾶ ἐτοἰ δημιουργεῖται ἀπὸ τὸν Κεχαῖδη ἕνα ἐυγάρῃ πραγματικῶς μονοδικὸ ἔργο ἐπὶ ὄδοσης τῆς μεταπολεμικῆς πραγματικότητας. Ὁ κουινιάδος, πού παίζει συνέχεια τᾶβλι και ἐλπίζει ὄτι ἀπὸ κεῖ θά τὸ ἔρθε ἡ καλύτερη πῶ ζωῆς, δέν διαστᾶζει ἡμυστᾶ ὄ τίποτα προκειμένου νά πετύχουν τὸ σχέδιό του, πού δέν είναι οἰγομορᾶν ἄν τὸ πιστεῖται κᾶ ὄ ἴδιος ἡ ἄν δέν ἀποτελοῦν τῶν ὄδοσης διαφυγῆς ἀπὸ τὴν κᾶρο: ὄνειρευεται νά νουλώσει καράβῃ και νά γίνει οὐσιαστικῶς δαυλεμπορος (ἐβρυντας μαῦρους ἀπὸ τὴ Μπᾶφρα νά δουλέψουν στὴν ἔλλάδα, κατᾶ ἀπὸ τὴν δικὴ του ἐκμετάλλευση) και γιά νά τὸ πετύχει δέν διαστᾶζει νά στείλει τὴν ἀδελφῆ του και γυναίκα τοῦ φίλου του στὸ σπῆτι κάποιου πλουσιοῦ ἡκικωμένου ὄσν καμῆριᾶ ἡ ὄτι ἄλλο. Είναι ἀδιστακτος, είναι ψεύτης, είναι ὄμως αὐταπειθῆς, είναι ποιητῆς, οὐσιαστικῶς, τῆς ἀπᾶτης, ἕνας νεοελληνας πῶ τραγικῶς ἀπὸ κάθε ἄλλον. Ὁ γομπρός του, πού δέν είναι καλύτερος, προτιμᾶ τὴν αἰγομρία, οὐσιαστικῶς δέν ἔχει ἀντίρρηση γιά τίποτα, μπορεί νά δεχθεῖ τὸ πῶ ἄντιπᾶ ὄτι τῶν ὄδοσης

Ὁ ζωγράφος πού ἔφυγε Πολύκλειτος Ρέγκος, ἔξηντα χρόνια προσφοράς στὴν τέχνη

Οἱ ἐπαινοὶ τῆς κριτικῆς ἐλληνικῆς και ξένης

«Σεμνὸς ἀνθρώπος, γνήσιος δημιουργὸς και ἀκούραστος καλλιτέχνης τὸ Ρέγκος πλουτίζει με μερικές χαρακτηριστικῆς κατακτητικῆς τῆς νεοελληνικῆς τέχνης, ζωγραφικῆς, χαρακτηριστικῆς καὶ σχέδιο», γράφει ὁ καθηγητῆς Χρύσανθος Χρήστου, γιά τὸν ἐκλεκτὸ ζωγράφου πού χάσαμε πρὶν λίγες μέρες. Καὶ οἱ χαρακτηρισμοῖ τοῦ καθηγητῆ είναι ἀπλάτα εὐστοχῶς.

Ὁ Πολύκλειτος Ρέγκος ἀνάλωσε τὴ ζωὴ του γιά τὴν τέχνη, ἀφοῦ τὴν ὄνηρέθηκε πιστᾶ και με πάθος περίπου ἔξι δεκαετίες. Καί, φυσικῶς, τὴν προσφορά τοῦ ὄλη τὴν χάρηκε ἡ Θεσσαλονικὴ ὄ ὄθιοραιοελλαδικὸς χώρος. ἴταν ὄ πρώτος σημαντικὸς ζωγράφος, πᾶ ἔληξε, ἐμπνευστικῆ καὶ δημιουργῆσε σ' αὐτὸν τὸ χᾶρο. ὄ ζωγράφος πού οὐσιαστικῶς ἔδωσε τὸ ἐκτελεσμὸ στὴν νῆπια ζωγραφικῆ.

Καλλιτέχνης με πληθωρικὴ παραγωγή, με μῆ βαθιὰ πίστη στὶς ρίζες ἀλλὰ και ἔταμος πάντα νά ἀνανεῶθεῖ και νά ἐπιχειροῦται ἕνα καινούργια ἐκτελεσμῶ, ὄ Ρέγκος ἔδωσε πλῆθος ἔργων, κυρίως στὴν ζωγραφικῆ, ἀλλὰ και στὴν χαρακτικῆ, τὸ σχέδιο, τὴν ἀγιογραφία, ἕνα ἔργο πού ἔδωκε πάντα (και δὲλχεν) πόσο σωστᾶ μελέτησε τὸν βυζαντινὸ χᾶρο, τὴν τέχνη του, τὴν πίστη του, ἀλλὰ και πόσο ἔηρε νά μετουσιῶναι τὸ διδῶν καὶ μᾶ δικῶ του (ζωγραφικῆ), με τίς καλῆς σπουδῆς τοῦ στὴν Ἀθῆνα και στὴ Γαλλία, με τὴν ἐπαφῆ του με τὴν ξένη τέχνη, με τὸν κόσμο τῆς Εὐρώπης και τῆς Ἀμερικῆς.

Ὁ ΜΟΧΘΟΣ ΤΟΥ ΚΑΛΙΤΕΧΝΗ

Γράφει ὄ ποιητῆς Βασίλειος γιά τὸν Πολύκλειτο Ρέγκο: «...δέν είναι μόνον καλλιτεχνικῆ προσωπικότητα. Είναι κᾶ ἕνας πιστῶς πού ἀντελὶ τὴ δύναμῃ του ἀπὸ τὴν ἴδια του τὴν πίστη» καὶ παρακάτω: «...ἡ πίστη σχεδὸν πάντοτε, ἐκφράζεται με τὸ μῶχο. Ὁ Ρέγκος πίστευε στὴν τέχνη του, με τὴ μετριοφροσῆν ἕνός χριστιανοῦ. Καὶ μᾶχθηκε με τὸ πνεῦμα ἕνός καλότροπου. Εἶμαι μάρτυρας τοῦ μᾶχου του. Γιά τὸν Ρέγκο ἀνάπαυση δέν ὄπαρχε. ὄταν τὸν κουράζει τὸ τοπίο. ἔκουράζεται κατὶ θαλασσοπᾶφια. ὄταν τὸν κουράζει ἡ θαλασσινὴ ἀκούραελλα, ἔνασπῶναι τὴν ἐλαιουργια».

Κᾶ αὐτὸς ὄ ἀκούρατος καλλιτέχνης δούλεψε μέχρι ἐντέλους πρὸσφατα ἔχοντας ἐπερᾶσει τὸ 80 χρόνια του. Τὸν εἶχαμε ἐπισκεφεῖται σχετικᾶ πρόσφατα στὸ σπῆτι του και βλεῖπαμε πᾶσο τὸν ἀσπασκοῦντῆ καὶ δημιουργῶν ἔργο. Τὸν Ρέγκο τὸν εἶχαμε πρωτογνωρίσει πρὶν περίπου ὄσᾶντα χρόνια, λίγο μετᾶ τὸ τέλος τοῦ πολέμου, τότε πῶ εἶδαος σχέδιο στὸ ναυπηγητικὸ ὄφῆ. Γιά τὸν φοιτητῆ τῶν Βετικῶν σπουδῶν. ἴταν πᾶνω ὄροφο, πᾶσ ἀπὸ τὸ μεγάλο και μοναδικὸ (τότε) ἀμφιθέατρο τοῦ ναυπηγητικῶ καὶ ζωγραφῆς βούλεψε ἀποῦραστα δῆλα στους νεαροὺς φοιτητῆς, μαθαίνοντας τοὺς πᾶς νά ζωγραφίζουμε ὄσᾶντα γράμματα, πᾶς νά διαβάδου. Καὶ δὲν κουράζονταν ποτᾶ νά διαβρᾶναι, νά δείχνει νά οὐμθολογεῖ, πάντοτε, μετᾶ τῆς καὶ ἴμερος.

Πάλι στὸ φοιτητικὸ χᾶρο, ἀλλὰ ἀφοῦ ἔκᾶσε πέρσιν ἡ ὄυελλα τοῦ ἐμφύλιου πολέμου, μᾶ ὄδοδα φοιτητῶν θελήσαμε νά κᾶνουμε ἕνα πολιτικῶς ἐκτελεσμῶ, νά ὄθωλομε ἕνα περιθῶο. Πᾶμε, τὸν εἶπαμε και τὸν ἴητησε μᾶ μᾶς φοιτητεχνῆστῆ τὸ ἐμφύλιον. Μᾶς βοήθησε πρᾶβια και εὐγενικῶ. Ζωγράφος μᾶ ὄρθε με τὸ κάτορα τῆς πᾶρης -ἀγαπημένο τοῦ θέμα- και ἀπὸ κάτα οὐο νεανικᾶ κεφάλια, ἕνα κορποτικῶς κᾶ ἕνα ὄγορσο. ἴταν τὸ «Φοιτητικῶ γράμματα», στὸ 1955.

Ὁ Ρέγκος ἴταν πάντα πρᾶβιος νά βοηθῆσει, νά δουλέψει νά δημιουργῆσει. ἴταν ἀπὸ τὸν πρώτους πού ἐκτελεσμῶ τὴν «Τέχνη», δούλεψε ὄσᾶν ἀντιπροβῆδες τῆς, ἀλλὰ και κατόπιν, ὄλα τὰ χρόνια δέν ἔπαυε νά οὐνεοσφῆρει τὴν πολῶμῃ συμβολῆ τοῦ στὴν προκοπῆ τῆς μακεδονικῆς αὐτῆς καλλιτεχνικῆς ἔταρπας.

Οἱ ἐπαινοὶ τῆς κριτικῆς

ἡ κριτικῆ, ἐλληνικῆ και ἔξη, ἐπᾶνεσε πάντοτε τὴν προσφορά τοῦ Ρέγκου, τὸν ἡνῶπιτῆ ζωγράφου, πᾶ ἴηρε καὶ δημιουργῶς στὴν Μακεδονία. ἔτσι ἡ ἔλλην θεασκὸ ἔχει γράψει γιά τὸν ζωγράφου πού χάσαμε: «...βαθῶ δεινός με τὴν ἀπόδοσή τῆς βυζαντινῆς τεχνικῆς, πραγματοποιεῖ ἕνα ἄλλο, ἐπιχειροῦντῶς νά ὄδοσοῖοι τὸ στοιχειῆ τῆς και νά φθάσει μῆσα ἀπὸ πᾶτᾶ πᾶ ἴη

